

К. Ф. Чернушенко

Алергія

АЛЕРГІЯ (від грец. αλλος – інший ergon – дія) – стан зміненої реактивності організму, який проявляється підвищеною чутливістю до різноманітних впливів і речовин (алергенів). Алергени дуже різноманітні і розподіляються на дві осн. групи: інфекційні та неінфекційні. До інфекцій. належать бактерії, віруси, грибки. Група неінфекцій. дуже велика: рослинні (пилки рослин), харчові (мед, полуниці, деякі фрукти, риба, краби, молоко та ін.), епідермальні (шерсть, лупа тварин, пух, пір'я), побутові (домашній порошок, що містить особливі кліщі, бібліотеч. порошок), ліки (антибіотики, хім. препарати, вітаміни та ін.), хімічні, укуси комах (бджоли, оси, комарі). Виникає підвищена чутливість (сенсibilізація) у деяких осіб після первин. контакту з алергенами, внаслідок чого в організмі з'являються специф. антитіла і/або сенсibilізов. лімфоцити. Стан сенсibilізації може проявитися після повтор. контакту з алергеном та призвести до розвитку алергіч. реакцій, які ґрунтуються на імун. реакції між алергеном і антитілом та сенсibilізов. лімфоцитами. Інтенсивність алергіч. реакцій залежить від ступеня сенсibilізації та дози повторно введеного алергену. Залежно від швидкості появи розрізняють негайні та сповільнені реакції, які відрізняються і за механізмами розвитку. Реакції негайного типу зумовлені антитілами, що виникають через кілька хвилин після дії алергенів і проявляються підвищ. проникністю судин, спазмом бронхів, набряком та ін. Реакції сповільн. типу розвиваються протягом декількох годин і навіть днів після контакту з алергеном, у їх основі лежать реакції сенсibilізов. лімфоцитів, що зазвичай проявляються клітин. інфільтрацією. У механізмі алергіч. реакцій можна вирізнити 3 стадії: імунологічну, патохімічну та патофізіологічну. На імунол. стадії відбувається взаємодія алергенів з антитілами чи сенсibilізов. лімфоцитами, внаслідок чого розвивається патохім. стадія, для якої характерне звільнення біологічно актив. речовин (гістаміну, серотоніну та ін.) і різноманіт. медіаторів – цитокінів, завдяки яким розвиваються патофізіологічні клінічні симптоми (сверблячка, висипання, набряк, бронхоспазм, шок, порушення гемодинаміки, запалення тощо). Алергічні (по суті, імунол.) реакції, зумовлені алергенами, специфічні, але можливі й перехресні реакції у зв'язку зі схожістю антигенної структури, особливо при медикаментоз. та хім. етіології алергії. Реакції, подібні до алергіч., можуть зумовлюватися деякими фіз. впливами: холодом (холодова А.), сонячним промінням (фотоалергія), запахами, стресом і т. п. Вони ґрунтуються на неспециф. впливі на нервові рецептори, в результаті якого відбувається

виділення біологічно актив. речовин, різноманіт. нейропептидів, що викликають характерні патофізіол. зміни. Розвиток, інтенсивність та наслідки алергіч. реакцій залежать від стану імун., нервової та ендокрин. систем, які тісно взаємодіють між собою, а також генет. схильності організму.

Рекомендована література

1. Вершигора А. Е. Микробная аллергия. К., 1971;
2. Прикладная иммунология. К., 1984;
3. Бережная Н. М., Бобкова Л. П., Петровская И. А., Ялкупт С. И. Аллергология. К., 1986;
4. Пухлик Б. М. Лекарственная аллергия. К., 1989;
5. Сидоренко Е. Н. Клиническая аллергология. К., 1991;
6. Беклемишев Н. Д. Аллергия, иммунитет и иммунокоррекция. Алматы, 1995;
7. Клиническая иммунология. Москва, 1999;
8. Дранник Г. Н. Клиническая иммунология и аллергология. О., 1999.

Бібліографічний опис:

Алергія / К. Ф. Чернушенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-43757>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).